

ЧУРТТАП ТУРАР ЧЕРИНИҢ ААЙЫ-БИЛЕ

Чокуу коммунисттик бузуу-румга кижилеринге, оол кудуруту амьдарып беделеринге Току районуна эл-башкылар советтеринин кызыл чорудун турар ажилдары азын эвек.

Республиканын херэженер човууларды-биле бир дөмөй, «Тоора-Хем» совхозтун Май I сабырынын төвү Иа суурда херэженер човуулар партиянын XXV съездинин шайттарынын амьдарып боттадылар баа Октябрьдин социалисттик Уагу революциянын 60 чыл оюн төлөнтүгүтүкүр дээп СЭНН ТК-нын май (1977 ч.) Планумунун шайттарынын болаш чаа Конституция төлөвезин таныкчы, өрөңөр талааны-биле бодунга ажалы ийекейликке. Бисин херэженер човууларды 15 кезикти бар. Иаки бугуру тускай даалгалар, уураларын паян бугулар өрткөн, хүнүнү чүтүдө айтырарын шайттары, сүмөккө ажалдан турар бис. Човуулар ажалды бугуруду, кудуруду-массады, ары-шөвөгүн, өөредиле-кижиликке-деп дөрт секторга чарма алган. Сектор бугуру херэженер човуулардын дээр дөп активчилери удуртуп тураар.

Работуну херэженер човуулардын аразына социалисттик чарыкша I-я кварталдын түнөлдө-биле ботун човуулар тындалып бооп саяттыгылар. Агиткваттарыны-тын шунузууна элчиле да аттары бички аман, а шайттык төлөвезин чөткө. Иаки «Школадын үйү» хана содууна бички чаштага тураскааткан молтажтарын ажаллап.

Бирги кварталда суурвуд чөткө агиткваттарынын аразында Октябрьдин социалисттик Уагу революциянын 60 чыл оюнга тураскааткан уран чүтү көрдүдөй өрткөн. Аман суурвуд бугу чогуу масалагы киришкен. Март 6-да болаш түнөлдө концертке эң эки кижикчилерин шайлап, мактап, көрдүдөй тындалыларын тодраткан. Чон орту-аунга бугу-ле масса-политикти агиткваттарын чорудуп тураар. Кичээл шашы үзүп, чурум урду тураар өрөңкөчидерини ада-илерин-биле ажалды баа агиткваттарылар чорудуп тураар.

Совхоз бугурулу-биле, мал ажалында, ууралар өөрдилге чөткө херэженер човууларды ажалы чорудуп тураар үзүдөй уулу, оларын иштинде мурнакчылар-лаа хой. Чикээл-дөргө: саякчылар С. Матрия, Н. Матрия, Б. Дамылаа, салгыкы Н. Кош, мажын Ш. Серен-Долгар болаш өскөлдө-да хамарлар.

Тейбон камгалалыга ууралар сазынын, шолоннын колдөкчөтөрү бир хүнүн ажал төлөвезин, тодраткыларга 344 ажалын кыргып.

Бирги кварталдын түнөлдө-биле агиткваттарылар аразында социалисттик чарыктын тындалып «Аян» агиткваттары болаш. Оол удуртукчуу коммунист А. Баран чуртталгаларын хуралын уургагы артырды, чөткө-ле-тедизин-биле агиткваттарын чорудуп, солун темалык кезикчилерин артырды, аман темалыга, ууралар кижикчилерин, өг-бүлө бодунга шын ажилдар дугайында, арага-чыгар-биле демсел дээр ышкы өскө-даа деңгээлдерин.

Дугаары 79 «Шып» содууда өг-бүлө дугайында Б. Монгушту чугааны ажалыны өг-бүлө ятырынга уагу укурду-дуулап боуп, кижикчилге тадым-биле уагу ийге бээр дөргөңүн чүтүлдүтүп, олу өөри-биле дөңкөшкөн, бодунун чамдык бодалдарын кижикчилге.

Өг-бүлө кижикчилге эң эки хой тадым, өг-бүлө кижикчилге, чашагы чамдыкларын шын тургустунга ийилди уур-ларын чараш ажалы-чашагы өөрип, кижикчилтерин уагу хамарылап. Чашагы чамдыкларын ууртуу-туузада санал-овалын берип, моол соңгар согууларын чугаалашкан.

Ам-даа плаанирымыс уагу: «Удуртукчуу тындалырын кезекте», «Өг-бүлөдин авторитет», «Эки ала дөңкөш», «Саяттык чөткө бээр деп кижикчилер артырды» белектерин тураар бис.

М. БУИЦ, суурда херэженер човуулардын даргаан.

«ШЫНГА» ЧАШАМАР

ЧААГАЙ ЧАҢЧЫЛДАР

Дугаары 79 «Шып» содууда өг-бүлө дугайында Б. Монгушту чугааны ажалыны өг-бүлө ятырынга уагу укурду-дуулап боуп, кижикчилге тадым-биле уагу ийге бээр дөргөңүн чүтүлдүтүп, олу өөри-биле дөңкөшкөн, бодунун чамдык бодалдарын кижикчилге.

Өг-бүлө кижикчилге эң эки хой тадым, өг-бүлө кижикчилге, чашагы чамдыкларын шын тургустунга ийилди уур-ларын чараш ажалы-чашагы өөрип, кижикчилтерин уагу хамарылап. Чашагы чамдыкларын ууртуу-туузада санал-овалын берип, моол соңгар согууларын чугаалашкан.

Ам-даа плаанирымыс уагу: «Удуртукчуу тындалырын кезекте», «Өг-бүлөдин авторитет», «Эки ала дөңкөш», «Саяттык чөткө бээр деп кижикчилер артырды» белектерин тураар бис.

Дугаары 79 «Шып» содууда өг-бүлө дугайында Б. Монгушту чугааны ажалыны өг-бүлө ятырынга уагу укурду-дуулап боуп, кижикчилге тадым-биле уагу ийге бээр дөргөңүн чүтүлдүтүп, олу өөри-биле дөңкөшкөн, бодунун чамдык бодалдарын кижикчилге.

Өг-бүлө кижикчилге эң эки хой тадым, өг-бүлө кижикчилге, чашагы чамдыкларын шын тургустунга ийилди уур-ларын чараш ажалы-чашагы өөрип, кижикчилтерин уагу хамарылап. Чашагы чамдыкларын ууртуу-туузада санал-овалын берип, моол соңгар согууларын чугаалашкан.

Ам-даа плаанирымыс уагу: «Удуртукчуу тындалырын кезекте», «Өг-бүлөдин авторитет», «Эки ала дөңкөш», «Саяттык чөткө бээр деп кижикчилер артырды» белектерин тураар бис.

Дугаары 79 «Шып» содууда өг-бүлө дугайында Б. Монгушту чугааны ажалыны өг-бүлө ятырынга уагу укурду-дуулап боуп, кижикчилге тадым-биле уагу ийге бээр дөргөңүн чүтүлдүтүп, олу өөри-биле дөңкөшкөн, бодунун чамдык бодалдарын кижикчилге.

Өг-бүлө кижикчилге эң эки хой тадым, өг-бүлө кижикчилге, чашагы чамдыкларын шын тургустунга ийилди уур-ларын чараш ажалы-чашагы өөрип, кижикчилтерин уагу хамарылап. Чашагы чамдыкларын ууртуу-туузада санал-овалын берип, моол соңгар согууларын чугаалашкан.

Ам-даа плаанирымыс уагу: «Удуртукчуу тындалырын кезекте», «Өг-бүлөдин авторитет», «Эки ала дөңкөш», «Саяттык чөткө бээр деп кижикчилер артырды» белектерин тураар бис.

Дугаары 79 «Шып» содууда өг-бүлө дугайында Б. Монгушту чугааны ажалыны өг-бүлө ятырынга уагу укурду-дуулап боуп, кижикчилге тадым-биле уагу ийге бээр дөргөңүн чүтүлдүтүп, олу өөри-биле дөңкөшкөн, бодунун чамдык бодалдарын кижикчилге.

Өг-бүлө кижикчилге эң эки хой тадым, өг-бүлө кижикчилге, чашагы чамдыкларын шын тургустунга ийилди уур-ларын чараш ажалы-чашагы өөрип, кижикчилтерин уагу хамарылап. Чашагы чамдыкларын ууртуу-туузада санал-овалын берип, моол соңгар согууларын чугаалашкан.

Ам-даа плаанирымыс уагу: «Удуртукчуу тындалырын кезекте», «Өг-бүлөдин авторитет», «Эки ала дөңкөш», «Саяттык чөткө бээр деп кижикчилер артырды» белектерин тураар бис.

Кырганнарның өөрүшкүзү

Ак салды, аажок шыраа мага-боттук кырган Шойдан Нуулар ирей көө-рөп олу:

— Бо назыда чуну көр-бөдүм дээр, оолдарым, 1921 чылда Сумунантың бирги эң дээрбечилерин базарына база кириштим, өвүр, Хандагайты олага ажалыларын ханын соруп чип чоразин Шонан чатырынын чын херэгизин-даа хавыр-ыштым. Ынчаарда кижикчилдерин, анык-а-жалы-ла болгон... Феодализмден адырылган хостуг Тыгага чаа-ла социализм тургустунга, хөгүмүндүн өөрүнчү хере басып олуру-вуста, фашисттик Германиянын Ада-чүрт — ССРЭ-же өөр бугу-биле халдааны Тыгааны бугу арат-чонууну килең-кылыын хайандыр-ган.

Чадаанага мал эмчизи турган Доржундан ийи хаван өгүл саны алгаш, оларнын баш санын өстүргөш, шуну-туун фронтга белек кылдыр бердвис. Ынчан өрге бугуру-ле шыдаар шаан бо-дан, белек-селден фронтга ак сеткилдин-биле берип турган чүе. Оол аңгыда сес аатты, үш шарнын, ма-дайым Мамаа Хуулар он кижикчилдер хөл-хөптөрүн даарап берди. Надай-биле Сут-Хөл аалдарын эргил, кезип тургаш, он шаан ишти белекти бөлгөш, белек хүлээп алып комсомолун даргазы Лопсан Ондарга хүлээдип бердвис. Ынчан-гы Сут-Хөл комуунунуң даргазы Даргытпай Донгак биске сумунуң арат-чону-нуң мурнундан байыр че-дирип, өөрүшкүзүн илерет-кен.

Бистиң сумунуң араттары каттышкан, МЧАЗ-ден кол-хоз тургузуп, чаа амьдар-галче шилчип эгелдөөс... Оол бээр хей-ле чылдар артын. Ам харым 77, каа-иминны 73, кайымыс-даа назыдап кыртымыс-даа, амьдарал-чуртталга в а с байлап, пенсиялыг, мал азырап, аас-нежинтиг чурт-тап чор бис.

Хууууста он аягы төвөн и азыраш, Сут-Хөл неэз Савединиң эт планына кириштир 3 тонна төвө элдин кунураге думажы-выс. Шаанда шаг дег, бай-ларга басындырып, хеле-чинтеп чорбас магагы үе-ышканыл бо. Ол бугу Ко-мунисттик партиянын, Совет чазактын, өөл алдын Ни-ституциянын ачык-дыр ийтин — деп, Шойдан ирей чугаанын доосту.

Шынап-ла кырган Шой-дан Байртракович анык чораш, арбан-сумунуң ажалынга ак сеткилди кирип чораннарның бир-ээзи — «Кирван» чүвези ирей. Нажан Сут-Хөлге Ки-ров агтыг колхоз тургустунганда, ол 1953 чылга чедир колхозтун малын на-дырп илген. Пенсияме үзүл-дөө, аман олурабан. Ам «Сут-Хөл» совхозтун тараа, сизген шөлдерин надырп, хайгаарал, төрөн совхоз-тун ажалынга өрөн-дөмөк бөөп амьдалап, чурттал чо-руу бо.

О. БОРАШ.

Бугу-амьдалың шалычы тудуу Чаа Шагаан-Арынга Елена Натпиг-оол ийи чыл мурнунда комсомолчу путевка-биле «Тыва небальт» тудуунаан келген. Ол Валентина Педкопава-нын удуртканы комсомолчу-аныктарнын бригаданын кезигинү.

Бо бригада артын чылдык болаш бо чылдың бирги кварталында мурнакчыларын өвүрунда чоруп олураа. Комсомолчу амын кыс бригадада бекин мергенлиг мастерлерин бирээ-зи, ол ей санында хууда планын 70—80 хуу амыр күүсөдип тураар.

ЧУРУКТА: Е. Натпиг-оол.
А. МОНГУШУҢ фотоу.

ЧЕТТИРДИВИС

Уагу-Хемнин Шагаан-Арында район ажалынын бички ууралар эмээр сабырына Зоя Васильевна Дартай-оол ажалды-ла беш чыл чедип тураар. 1972 чылда Кызылдың медицина училищениң медицинакы дооскан, оол күш-ажалы басымын эгелээ чөри ол. Чаа ажалдан эгелээсине чөткө ийди — баштагы дөргөдө берелер тургулап. Шалы алган мергенлиге бердвис, кымы-ажалы ажалыны кыс дөргө-жүдөөлү эш-өрүктү ар-өсүмү-биле ол бугуру амыр ар-өккөн. З. В. Дартай-оолдун буржуазия ам бөдөн. Оол ажалына ийчаар мергенлиг берген дөргө-ле, өөрип чоразин чылдарында чөткө ийди билиң ажал-терек кырына шын ажиллап билгирден, мергенлиге сонуралаш-дан, күлө-сорунуң күштүү-ден кол жамаржыр.

Эмнелдө чыдып тураар бички чаштароо көчүгү элдек, оларнын-биле чугаалашкан аман ийик-дөңкөш өө кидирек тураар. Чүткө эмнел билгир-биле ажалы Зоя Васильевна-ны бо кызы уурларын эм-недип чыккан ийлер жалаал, сеткилден өөрүп, эңке чы-лыг өөстөр-биле эмчини жак-тып чугаалажылар.

Бистиң олуруус Чингиз баа-ла эмнелдө чыдып эмнел-көш, ам кал-көндүк кылдыр се-гезин. Ынчанга турдуу ажал Зоя Васильевна Дартай-оога өөрүп четтиргенисти илереттис.

Т. МОНГУШ.

Өг-бүлө дугайында

Угаан-болды байталыдып, уураларын сонургалдыр хой-хей чаа чүддери тындалдыр.

Бир өвөс адамы азы авазы ырак чер чоразин үзүлдө бер-ген музайлар, төвүгүтү турас-каалар, мадылгыт хохорай-лар, суурлар дугайында уур-ларга чугаал бээр бола, олар начан совуругавас деп. Кижикчилге дөргө, чүткө хайгарал эвек, а бир дугаа-рында уурларын угаан-болды байталышкы болар.

Илья Николаевич бодунун чер чоразин дугайында чугаалап бөрүдөн аңгыда, боду чок турар үеде уурларын өөрдилгенин дугайында, кылдар ажалып, олар турган, солун чүтү көр-гөн, номчанын, авазына кичилер дуулазын турган, бички думалазын аман чүтү кылган бир кылдыр уурла-ган чачыктыр алган. Ын-чанга олар артын үеңи ий-тинде кылган, номчан ажал-дөргөңи ык белектерин ажал-лап.

Манап тур бис

Каа-Хем районда «Левити орук» совхозун Мерген сут-баран фермазы районда баа бир муриакты фермаларын бирөөңүн санадып, хой тонна сүтү, эйтин чык бугула бугу-рун, планын оналдаларын күтүүдөн келген. Фермага өг-бүлө көвүдөн, чуртталгы чө-пүк өскөн-биле 60 ажал уурлар өөрөнөр школа-лаа ор-ганизаастыгына, аш-тем магаалын, чурал-бачык-даа ажаллап турган.

Сөөлү чылдарта бөстө бай-дым дүвөрөөчү болуп, ферма-нык чуртталгаларын хөм-далып аразында ийи чөкөк херөсчөлөн тураар: чаа чурал-бачык тулар дөңкөш, чурал-бачыны бузуп каанган. Олу сөтөөш, аман болтуме чүтүп болур турган. Бир чыл ажал үеде чуртталгалар чурал-лаш фермадан 3—4 кило-метрде тураар Сарыг-Сөгө ча-гал шуужук турар.

Ийле, фермага ажаллап турган магаалын хаддыга-ла 9

Негелде чөптүг

Алар байсыраада Току рай-он биле Кызыл аразына са-мохөт ужары бердөй бээр. Ынчалгап почтанын каш-лаа хонук оналдай бөри харын чөптүг болу дег. Алар эки-ле, харылаа үзүлбей тураар үеде чонун чыгыла алгаш чөпү-сеткүүл, чагал-харылаа-ды чүтө үзүлгөңү турары.

Бо талаан-биле сөөлү үеде чон хонук турар аңгары. Кызылдан почтаны район то-луңга чогуур үеңинде экиле тура-ла, районун харылаа бердөй суурларын оналдай чорудуп тураар. Чылдагыны-бөстө чок, назына чок, чөпү-сеткүүл, чагал-харылаа-ды чүтө үзүлгөңү турары.

Ий, Алар-Кеңиг суурлар рай-он төвүнөш шоолу-ла ырак

Эмнелге профилаторийинде

В. И. Ленин агтыг «Тыва дэг-дүгү» комбинатын ажал-чыктарын, ийкөңөр-тохоник ажалдыкчыларын болаш ажал-лаачыктарын эмнел, дын-тадырлары-биле Ак-Дуулар-тын Постоянын суурда уагу эмнелге профилаторийин тудуу дооскан, комби-наттын дэг-дүгү арыгаар фабриканын цехтеринин комбинаттын өскө-даа адыра-рынын ажалын, ажал-каак-чыларын ийи эмнелди, дын-тангыр турар. Бо үеңи күн-тинде профилаторийде ийитиле-биле 1490 кижик аармын эмнелди, дынтанган. Ук эмнелге профилаторийде күрөк-дамыр, жижин-шөңүдү, өшпө, нерва арыгыларын эмнел тураар. 1977 чылдың эгелден эгелен профилаторий-де ийи-шөңүдү аарыла-рында ааранарга тускай чөмөнчөлөн өргөңдөстөөн.

Мында ийитиле-биле амыр үеңи чаа медицина дегер-херөсчөлөрүн чөткөлдөп, хей саным физиокабинеттер чөткөшкөңү ажалдан тураар.

Бо чымын алаа аарыг ийкө-лөрүн тускай мадаган, сүт-биле эмээр кабеттерин, ажалык-тыг лабораторияларын база ажалдыр.

«Тыва дэг-дүгү» комбинат-тың эмнелге профилаторий-инге эмнелге азы дынтан-ган кижилер профилаторий-инде арыг-силени, мында кижик-лөргө бугу-ле таарымчалык байлаады тургусканым, эми-лерин болаш тохоник ажалдыкчыларын аарыг кижилерге элдек-эңилдиги ма-гыдар. Оол уагу эмнел, дур-жугалам эмчи Елизавета Дамдинова Хүрө-оол кадык камгалал шугууна 25 чыл ажаллап, эмнелгени уагу сестрамы Клавдия Захарова Махтолова, медсестра Алдия-кы Дартай-оонова Монгуш болаш өскөлдө-ла чоңа хүн-дөңкөш. Уагу эмчи Е. Д. Хүрө-оол профилаторийге эмнелди азы дынтангыр негиз ийитилерин көчүгү кичээгил-диг ийитилер, аарыг кижилер-ге эки сүмөлөрүн берип тураар.

Комбинаттын профилаторий-инге дынтангы, эмнел-көңөр оол ажалдыкчыларынга өрүп четтиргенин илеретип, боттарынын ажал-көңөр оор-туртулугу уламчылап тураар-лар.

М. ООРЖАК.

Эмнелге профилаторийинде

В. И. Ленин агтыг «Тыва дэг-дүгү» комбинатын ажал-чыктарын, ийкөңөр-тохоник ажалдыкчыларын болаш ажал-лаачыктарын эмнел, дын-тадырлары-биле Ак-Дуулар-тын Постоянын суурда уагу эмнелге профилаторийин тудуу дооскан, комби-наттын дэг-дүгү арыгаар фабриканын цехтеринин комбинаттын өскө-даа адыра-рынын ажалын, ажал-каак-чыларын ийи эмнелди, дын-тангыр турар. Бо үеңи күн-тинде профилаторийде ийитиле-биле 1490 кижик аармын эмнелди, дынтанган. Ук эмнелге профилаторийде күрөк-дамыр, жижин-шөңүдү, өшпө, нерва арыгыларын эмнел тураар. 1977 чылдың эгелден эгелен профилаторий-де ийи-шөңүдү аарыла-рында ааранарга тускай чөмөнчөлөн өргөңдөстөөн.

Мында ийитиле-биле амыр үеңи чаа медицина дегер-херөсчөлөрүн чөткөлдөп, хей саным физиокабинеттер чөткөшкөңү ажалдан тураар.

Бо чымын алаа аарыг ийкө-лөрүн тускай мадаган, сүт-биле эмээр кабеттерин, ажалык-тыг лабораторияларын база ажалдыр.

«Тыва дэг-дүгү» комбинат-тың эмнелге профилаторий-инге эмнелге азы дынтан-ган кижилер профилаторий-инде арыг-силени, мында кижик-лөргө бугу-ле таарымчалык байлаады тургусканым, эми-лерин болаш тохоник ажалдыкчыларын аарыг кижилерге элдек-эңилдиги ма-гыдар. Оол уагу эмнел, дур-жугалам эмчи Елизавета Дамдинова Хүрө-оол кадык камгалал шугууна 25 чыл ажаллап, эмнелгени уагу сестрамы Клавдия Захарова Махтолова, медсестра Алдия-кы Дартай-оонова Монгуш болаш өскөлдө-ла чоңа хүн-дөңкөш. Уагу эмчи Е. Д. Хүрө-оол профилаторийге эмнелди азы дынтангыр негиз ийитилерин көчүгү кичээгил-диг ийитилер, аарыг кижилер-ге эки сүмөлөрүн берип тураар.

Комбинаттын профилаторий-инге дынтангы, эмнел-көңөр оол ажалдыкчыларынга өрүп четтиргенин илеретип, боттарынын ажал-көңөр оор-туртулугу уламчылап тураар-лар.

М. ООРЖАК.

Номчукчулар саналдан, шугумчулеп тур

«Мөгөн-Бүрө» колхозтун төвү Кызыл-Хай — республи-када эң ырак суурларын бир-роон. Ынчалгапком ажалык-чыларын чачтыган солун, сеткүдөңгөр, чагал-бички-терин почта машинасын Ки-зылдан Мугур-Аксы тавары шуут Кызыл-Хай суурга чедип ийле турду. Ынчан мага-лы-ла, почта негизинде дөр-катан доктаамал кезип, ча-гылганмыс өй-шаанда ап, номчун туудуус.

Оол доктаамал чурму чоору-ла саягыттымастан ий-төөн. Кызылдан ийле турган почтамыс машинада-ла кел-бестөөн. Чагылганмыс негиз-дедда дөгү-ле бир удаа алыр апарган бис. Ол дугайын сал-бырада почта начальныгы Ке-чид Хертенге айтырарга.

Чүткө төнтөн негизин ма-наар бис деп наар. Угаан-баштап, удуртуп тураар ий-лелер ажалды өккөңдөр дуга-йында хемчөк албайн, аман-ла мадан олурага ажалы-херек чыттары бүтүп, солун-сеткүү-дөңгөрү күрөңдө-ле келбей болот.

«Мөгөн-Бүрө» колхозтун ажалдыкчыларын почтанын оналдай ийле турарын дуга-йында айтыртып районун харылаа кижилерин началь-ныгы Марта Кооп: «Чамдык

Доктаамал албастан

Чылдагааннар-биле почта ма-шинасы Мугур-Аксыдан дед-дир Кызыл чоруй баар-дыр. А силерге почта чедирер маши-на бар эвек, ийчаланган онал-дай чылдагааны олу-дур деп дончу харылаар. «Чамдык чылдагааннар» дээр чүвези бөйүн чок дээр олу хире.

Солун, сеткүү кижилерге агаар, сүт, хаб-биле дөмөй негизинер дээр билдир-гил. Ийле турбуле, партия, чазактын чүтүлэ доктаа, шайттык чүтүлэ доктаа, шуну доктаа оналдай солун помукутуга оналдай медери канчан-лаа шыл эвек. Алар 12-де үгөн СЭНН Тыва обло-мунун бөрүдунуң доктаамал парлаан солууну негизле апка-даа адыдыс. Май 6-дан 13-не чедир почта шуут келбөөн. Оол 14-те келген солуннар аразында апрель 30-нунда олу солуннары бар болду. Мындыг ажалыг хонукмак, найм ха-ман үкөк кээр таарымгалар хаа эвек боор-дур.

Солун-сеткүү чедиргөңүн өккөңдөр талаан-биле мөгөн-бүрөңдерин негиздөөңүн чөткөшкөңү ажалдыкчыларын удуртукчуларын эгелдөө республиканың харылаа артыкчы ийитилерин угаан-болды боор деп ий-төөн.

Э. ХОМУШКУ, Мончун-Тайга район.

Манап тур бис

Каа-Хем районда «Левити орук» совхозун Мерген сут-баран фермазы районда баа бир муриакты фермаларын бирөөңүн санадып, хой тонна сүтү, эйтин чык бугула бугу-рун, планын оналдаларын күтүүдөн келген. Фермага өг-бүлө көвүдөн, чуртталгы чө-пүк өскөн-биле 60 ажал уурлар өөрөнөр школа-лаа ор-ганизаастыгына, аш-тем магаалын, чурал-бачык-даа ажаллап турган.

Сөөлү чылдарта бөстө бай-дым дүвөрөөчү болуп, ферма-нык чуртталгаларын хөм-далып аразында ийи чөкөк херөсчөлөн тураар: чаа чурал-бачык тулар дөңкөш, чурал-бачыны бузуп каанган. Олу сөтөөш, аман болтуме чүтүп болур турган. Бир чыл ажал үеде чуртталгалар чурал-лаш фермадан 3—4 кило-метрде тураар Сарыг-Сөгө ча-гал шуужук турар.

Ийле, фермага ажаллап турган магаалын хаддыга-ла 9

НАЙЫРАЛ УЛАМ БЫЖЫГЫП ТУРЗУН

(Төбүзү, Эгеян 1-ги арнада).

Совет-француз байырлыгынын негизинде Франциянын парламенттери менен СССРдин парламенттери ортосундагы келишимдердин негизинде Франциянын парламенттери менен СССРдин парламенттери ортосундагы келишимдердин негизинде...

Совет-француз байырлыгынын негизинде Франциянын парламенттери менен СССРдин парламенттери ортосундагы келишимдердин негизинде...

Совет-француз байырлыгынын негизинде Франциянын парламенттери менен СССРдин парламенттери ортосундагы келишимдердин негизинде...

Совет-француз байырлыгынын негизинде Франциянын парламенттери менен СССРдин парламенттери ортосундагы келишимдердин негизинде...

Совет-француз байырлыгынын негизинде Франциянын парламенттери менен СССРдин парламенттери ортосундагы келишимдердин негизинде...

Париж мэриясына Л. И. Брежневтин Чораны

Париж мэриясына Л. И. Брежневтин Чораны... Париж мэриясына Л. И. Брежневтин Чораны...

ЧАА ЧАДАЖЕ ШИЛЧИИШКИН

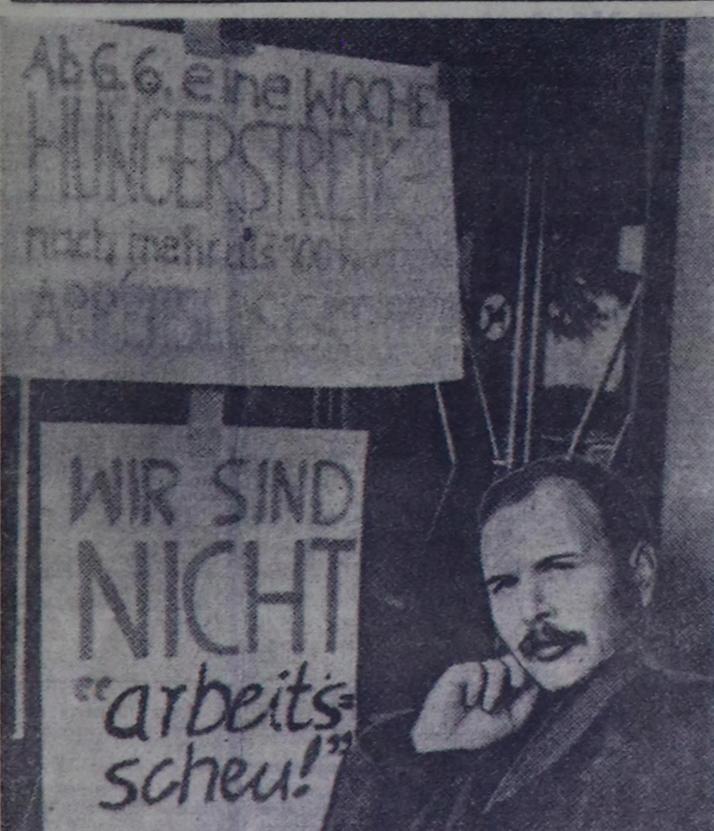
(Тыва АССР-ниң колхозтарының совхозтарже шилчи турарынаго холбаштыр)

Дамдырактар каттымыш, дем болур, тарамыктар каттымыш күш болур деп тыва улустуң үгөр чуттаам бар. Чоңун бо мерген угааның сөстөрү колхозтарга буруну биле хамаарыштырып болур. Тыва чоң буруну биле колхоз амыдыралдыг, дуглар, хемер кезип, тарамык турган чораны үлөөш болур деп үгө болува. Илчаланган колхозтар бо кыска хуузааны иштинде артаргыны амыдыралдыг омур-хемери үлөөш биле каартып, оларын сууржуу чурттапже шилчилик, колхозтарга күш-ажалдыг шилчирткен.

делегей болушкуннар БО Х

УЛУГ ТИЛЕЛГЕЛЕРНИНГ Т

Улуг Октябрьның 60 чылынга тураскааткан ЭДЧ-ниң сессиязының байырлыг хуралы... Улуг Октябрьның 60 чылынга тураскааткан ЭДЧ-ниң сессиязының байырлыг хуралы...

«100 несала иштинде ажыл чок үениң өсөндү (платформа бийик кааны)» Эсенде (ГФР) күш-ажалы ботрогунан баштамынчы чанында олар бо кижилер чаралар деп шилтирилген алган. Беш дугуларын алды, 38 харыг Валтер Фрэнке ди иш чыл ажыг үг дүрүзүндө ажыл тым ап шыдаган. Реклама борозу-вун мурундал ажылдакчының бүгү кү-

Совет Эвделиниң интернационализм политикамы болза социалисттик дем каттышкуннар чурттарының дүргөп хөкүмдөниң эң чутула үнөр дөстөрүнүн бирээзи болур. Социалисттик интернационализм кол хойбуула болза эш хуузуун калы хөдөлүшкүни болур. Социалисттик интернационализм чыгарыштың эрге-ажыктарына бараан болза, оларын агы талам биле эштерин каттыштыргаламы жерлерин турар деп шыгы бадыткан.

А И Т Ы Р Ы Г Г А Х А Р Ы Ы

Разряд бедидип алырының чуруму кандыгыл?

Тудуску дөргө эне-нептеренгей болган хундүтөөлүг профессионалдың бирээзи алган. Илчаның соолгу чылдар бистин республиканың тудуларында бо профессионал чыңа-ла шилчегин ан эгезден азы профтехучилецтер дооскан аныктар амык хой. Ол дөргө өөрчүтүп болушкундуур. Чүгө дөргө республиканың булуң бурдунада таа тудулар эгезен, чаа-чаа хойрай, суурлар тыгын көп турор болгай. Чогу-ла амык черлерге амык чалым, күштүг болган уран-чепер холдар терек.

